

інфраструктури, технічну і технологічну модернізацію виробництва та науково-інформаційне обслуговування агровиробників. Вирішення цих завдань потребує розвитку особливої інституціональної ланки комерційних структур, що безпосередньо забезпечать розвиток аграрної сфери і формування відповідних стосунків між господарюючими суб'єктами (система комерційних банків, торгівельні і фондові біржі, страхові компанії тощо). Інноваційно-інвестиційна інфраструктура таким чином формує об'єктивно необхідні в умовах ринку інституціональні компоненти, направлені на зміцнення виробничих структур і забезпечення функціональних взаємозв'язків між ними в напрямі насичення агропродовольчих ринків, а її удосконалення може бути яскравим прикладом ефективної взаємодії влади і аграрного бізнесу в інтересах суспільства.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Архиреев, С. Поседнання соціального і асоціального капіталу як критерій пост трансформаційного стану економіки / С. Архиреев // Економічна теорія. – 2014. – № 1. – С. 24-36.
2. Благов, Ю. Корпоративная социальная ответственность: эволюция концепции / Ю. Благов – Москва :Высш. школа менеджмента, 2010. – 272 с.
3. Giddens A. The Third Way. The Renewal of Social Democracy, Cambridge: Polity Press, – 1998. – 166 p.
4. Колот, А. Корпоративна соціальна відповідальність: еволюція та розвиток теоретичних поглядів / А. Колот // Економічна теорія. – 2013. – № 4. – С. 5-26.
5. Найт, Ф. Этика конкуренции. / Перевод с англ. под редакцией Г.Б. Клейнера – Москва : Издательство: ЭКОМ Паблишерз, 2009 – 608 с.
6. Сидорина, Т.Ю. Партнерство государства и институтов самоорганизации граждан в реализации социальной политики (теоретический аспект) [Электронный ресурс] / Т.Ю. Сидорина // Экономический вестник Ростовского государственного университета. – 2010. – Т. 8. – № 1. – С. 117–129. – Режим доступа : <http://www.civisbook.ru/files/File/journal81-11.pdf>
7. Heyne, P.T. Private keepers of the Public Interest. New York, McGraw-Hill Book Company, – 1968. – 131 p.
8. Friedman, M. The Social Responsibility of Business Is to Increase its Profits, New York Times, September 13, 1970, – P. 122-126. – Retrieved from: <http://www.palacios-huerta.com/docs/Friedman's%20Social%20Responsibility.pdf>
9. Kitzmüller M., Shimshack J. Economic Perspectives on Corporate Social Responsibility. Journal of Economic Literature, No. 50 (1), 2012 P. 51-84. Retrieved from: <http://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/jel.50.1.51>
10. Carroll, A. The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. Business Horizons, 1991. No. 34 (4). P. 39-48. Retrieved from: <http://faculty.wvu.edu/dunnc3/rprnts.pyramidofcsr.pdf>
11. Palazzi M, Starcher G. Corporate social responsibility and business success, European Bahai Business Forum, France 1997, revised 2006 – 41 p. Retrieved from: http://bahai-library.com/pdf/p/palazzi_starcher_responsabilite_entreprises.pdf
12. Beckmann M., Pies, I. Sustainability by Corporate Citizenship: The Moral Dimension of Sustainability. Wittenberg-Center for Global Ethics Discussionspaper 2004. No. 04-12 Retrieved from: http://www.wcge.org/download/DP_04-12_Beckmann_Pies_-_Sustainability.pdf
13. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : монографія / [А.М. Колот, О.А. Грішнова та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. – Київ. : КНЕУ, 2012. – 501 с.
14. Геец, В.М. Общество, государство и экономика: единство и противоречия [Электронный ресурс] / В.М. Геец – Москва.: Институт экономики РАН, 2012. – 66 с. – Режим доступа: http://inecon.org/docs/Geets_paper.pdf
15. Фролов, Д.П. Институциональная системность социальной ответственности бизнеса (природа, институции, механизм) [Электронный ресурс] / Д.П. Фролов, А.А. Шулимова // Журнал институциональных исследований. – 2013. – Том 5. – № 1. – С. 124-144. – Режим доступа: <http://institutional.narod.ru/jis/jis5.1.pdf>
16. Шаповал, В.М. Соціальна відповідальність у системі підприємницької діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: спец. 08.00.01 – Економічна теорія та історія економічної думки / В.М. Шаповал. – Дніпропетровськ, 2012. – 44 с.
17. Астарта затвердила стратегію соціальної відповідальності [Електронний ресурс] // Українська аграрна конфедерація– Режим доступу: <http://agroconf.org/content/astarta-zatverdila-strategiyu-socialnoyi-vidpovidalnosti>
18. Запуск соціальної ініціативи «Швидка допомога Агро Інвест Україна – з турботою про людей» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.agroinvest.com.ua/news.html?n=115>
19. Информационная эпоха: вызовы человеку / под ред. И.Ю. Алексеевой, А.Ю. Сидорова. – Москва : Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2010. – 335 с.
20. Ставерен, И. ван Этика эффективности / И. ван Ставерен // Вопросы экономики. – 2009. – № 12. – С.58-71.
21. Сухарев, О.С. Институционально-психологическая модель развития российской экономики [Электронный ресурс] / О.С. Сухарев // Национальные интересы: приоритеты и безопасность, 2014 – №13 (250) – С. 2-16 – Режим доступа : <http://inecon.org/docs/suharev/ni1314-02.pdf>
22. Hart O., Schleifer A., Vishny R. The Proper Scope of Government: Theory and Applications to Prisons Quarterly Journal of Economics. 1997. No 4 (112). P. 1127-1161. Retrieved from: <https://ideas.repec.org/s/tp/qjecon.html>
23. Єранкін, О.О. Соціальна відповідальність агробізнесу в контексті вирішення проблем розвитку сільських територій / О.О. Єранкін // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2011. – Вип. 6/2. – С. 31-34.

УДК 657.92

СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКА ЕКСПЕРТИЗА ЯК ВАЖЛИВИЙ ВИД ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Ужва А. М., к.е.н., доцент, кафедри обліку і економічного аналізу Миколаївського національного університету
 Олійник К. Г., аспірант кафедри обліку і економічного аналізу Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського

Ужва А.М., Олійник К.Г. Судово-бухгалтерська експертиза як важливий вид фінансового контролю

Статтю присвячено розгляду існуючих відмінностей між проведенням судово-бухгалтерської експертизи, аудитом та ревізією. На стадії досудового слідства та судового розгляду важлива роль належить науковим методам збору доказів. Одним із таких методів, що застосовується у процесі розслідування або судового розгляду справ про розкрадання, інші корисливі господарські злочини, є судово-бухгалтерська експертиза. З метою зміцнення законності і правопорядку правоохоронні органи застосовують при розгляді кримінальних і цивільних справ судові експертизи, які доручають експертам, як на стадії попереднього розслідування, так і на стадії судового розгляду справ. У загальному значенні слова експертиза (від латинського expertus – досвідчений) – це дослідження і рішення досвідченими фахівцями питань, які вимагають спеціальних знань в галузі науки, техніки, економіки, мистецтва або ремесла.

Ключові слова: судова експертиза, судово-бухгалтерська експертиза, аудит, ревізія.

Ужва А.Н., Олейник К.Г. Судебно - бухгалтерская экспертиза как важный вид финансового контроля

Статья посвящена рассмотрению существующих различий между проведением судебно- бухгалтерской экспертизы, аудита и ревизии. На стадии досудебного следствия и судебного рассмотрения важная роль принадлежит научным методам сбора доказательств. Одним из

таких методов , который применяется в процессе расследования или судебного рассмотрения дел о хищениях, другие корыстные хозяйственные преступления , является судебно- бухгалтерская экспертиза . В целях укрепления законности и правопорядка правоохранительные органы применяют при рассмотрении уголовных и гражданских дел судебные экспертизы , которые поручают экспертам , как на стадии предварительного расследования , так и на стадии судебного рассмотрения дел . В общем смысле слова экспертиза (от латинского expertus - опытный) - это исследование и решение опытными специалистами вопросов, требующих специальных знаний в области науки , техники , экономики , искусства или ремесла .

Ключевые слова : судебная экспертиза , судебно- бухгалтерская экспертиза , аудит , ревизия .

Uzhva A., Oleyunik K. Forensic accounting as an important form of financial control

The article examines the existing differences between conducting forensic accounting , audit and revision . At the pre-trial investigation and trial an important role of scientific evidence collection methods. One of the methods used in the investigation or adjudication of theft and other vested economic crimes is forensic accounting expertise. In order to strengthen law and order police used in criminal and civil cases forensics that instruct experts, both during preliminary investigation and the trial stage. In a general sense examination (from the Latin expertus - experienced) - the study and solution of experienced professionals that require special knowledge in science, technology, economics, arts and crafts .

Keywords: forensics, forensic accounting expertise, audit.

Постановка проблеми. З розвитком ринкових відносин в Україні також з'явилась необхідність у більш жорсткому та ретельному контролі фінансової діяльності суб'єктів господарювання, оскільки більшість правопорушень фінансово-економічного законодавства як юридичними, так і фізичними особами знаходить своє відображення у документах бухгалтерського та податкового обліку. Тому для безпеки цієї діяльності використовуються такі види контролю, як судово-бухгалтерська експертиза, аудит та ревізія. Проведення аудиту, ревізії або судово-бухгалтерської експертизи насамперед пов'язане з метою посилення фінансової безпеки підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато авторів, таких, як: Білуха Н.Т., Понікаров В.Д., Савченко Л.І., Усач Б.Ф., Глібоко В.М., Бушан О.П. та інші, працювали над даною темою. Проведений аналіз літературних джерел показав, що дослідження даних авторів є досить актуальними, проте низка питань організаційного характеру щодо відмінностей судово-бухгалтерської експертизи від ревізії, аудиту за вимогою правоохоронних органів потребує подальшого вивчення. [1].

Мета наукової статті. Метою судово-бухгалтерської експертизи є усунення і попередження повторення правопорушень в господарській діяльності суб'єкта господарювання.

Виклад основного матеріалу. Одним з видів експертиз є судово-бухгалтерська експертиза, яка є економічним дослідженням конфліктних ситуацій в господарській діяльності суб'єкта господарювання за даними бухгалтерського обліку і бухгалтерської звітності, які стали об'єктами розслідування правоохоронних органів. Судово-бухгалтерська експертиза особлива тим, що є процесуальною дією, завдання якої – встановлення фактичних обставин цивільної або кримінальної справи, які потребують знань спеціаліста з бухгалтерського обліку, економічного аналізу, господарського контролю".

Предметом же судово-бухгалтерської експертизи можуть бути: якість ревізій, які проводилися раніше; достовірність первинних документів, облікових регістрів і бухгалтерської звітності; дотримання при здійсненні господарських операцій нормативно-правової документації; порушення фінансової дисципліни, які призвели до збитку; збитки, заподіяні працівниками і посадовцями підприємства в результаті розкрадань, а також дотримання методології контролю.

Об'єкти судово-бухгалтерської експертизи конкретизують її предмет і визначають параметри дослідження. Об'єктами можуть бути речові (основні засоби, обладнання, матеріали тощо) і документальні (первинні документи, облікові регістри, звітність тощо) докази, а також матеріали слідства.

Під методом судово-бухгалтерської експертизи розуміють сукупність прийомів, які застосовуються при експертному дослідженні операцій, відображених в системі обліку. Необхідно відрізнити судово-бухгалтерську експертизу від аудиту і ревізії. Саме судово-бухгалтерська експертиза не є формою фінансового контролю, переслідує цілі, відмінні від цілей аудиту і ревізії, є формою використання спеціальних знань в судочинстві, що регламентуються процесуальним законодавством, основою для призначення судово-бухгалтерської експертизи є такі обставини справи, для правильної оцінки яких слідчому або суду потрібен висновок експерта-бухгалтера. Також слід враховувати відмінності в об'єктах дослідження і у методах, які застосовуються.

Формою використання спеціальних обліково-економічних знань в певному значенні є і ревізія, що проводиться на вимогу слідчого. Вона має велику подібність до бухгалтерської експертизи, у зв'язку з чим на практиці виникають труднощі в їх розмежуванні. В той же час неприпустимо отождествлювати компетенцію експерта-бухгалтера і ревізора. Виконання ревізійних функцій ускладнює об'єктивну оцінку експертом виявлених ним фактів, що відбивається на якості слідства і може стати однією з підстав для повернення кримінальної справи на дослідження. Одним з методів здійснення господарського контролю, його складовою частиною є ревізія. Назва цього методу походить від латинського слова revisio – “перегляд” або “знову оглядаю”. Згідно із Законом України “Про Державну контроль-ревізійну службу в Україні”, ревізія – це метод документального контролю діяльності підприємства за дотриманням законодавства з фінансових питань; достовірності обліку та звітності; способів документального виявлення недостач, розтрат, привласнення коштів і матеріальних цінностей; попередження фінансових зловживань.

Ревізія проводиться відповідно до діючого законодавства, як правило, державними органами контролю і управління для виявлення недоліків в фінансово-господарській діяльності підприємств, що перевіряються і порушення діючих нормативно-правових актів. Вона базується на перевірці первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської та статичної звітності, фактичної наявності грошових коштів і товарно-матеріальних цінностей. Результати ревізії оформляються актом, який має юридичну силу і є джерелом доказів в слідчій та юридичній практиці [3].

Основними завданнями ревізії є: здійснення державного контролю за витратами коштів і матеріальних цінностей, їх збереженням; перевірка стану і достовірності бухгалтерського обліку і звітності в міністерствах, відомствах, державних комітетах, фондах, бюджетних установах, а також на підприємствах і в організаціях, які отримують кошти з бюджетів усіх рівнів та державних валютних фондів; розробка пропозицій щодо усунення виявлених недоліків і порушень та запобігання їх в майбутньому.

Ревізійний апарат, виявляючи і попереджаючи порушення і розкрадання, здійснює профілактику господарських порушень і безгосподарності, робить вагомий внесок у підтримання режиму економічності і виявлення резервів виробництва. Повна ліквідація розкрадання і безгосподарності – це величезний внесок ревізоров у підвищення ефективності всього суспільного виробництва і збереження власності.

Схожість між ревізією, що призначається на вимогу слідчого, і бухгалтерською експертизою породжується розглянуті раніше подвійною суттю такої ревізії. Проте вона має не лише подібність з судово-бухгалтерською експертизою, але і відмінності.

Риси схожості і відмінності досить чітко проявляються при зіставленні звичайної ревізії, ревізії, що проводиться на вимогу слідчого, і судово-бухгалтерської експертизи:

Звичайна документальна ревізія проводиться поза зв'язком з кримінальною або цивільною справою і тому не є однією з форм використання спеціальних знань в кримінальному або цивільному процесі.

Документальна ревізія, що проводиться на вимогу слідчого, як і судово-бухгалтерська експертиза є однією з форм використання спеціальних знань в судочинстві. Проте, на відміну від судово-бухгалтерської експертизи, проведення документальної ревізії не регламентується процесуальним законом і, отже, вона є не процесуальною формою використання спеціальних знань. Документальна ревізія, що проводиться на вимогу слідчого, будучи способом збирання доказів, залишається по своїй суті формою подальшого

господарського контролю. Судово-бухгалтерська експертиза в свою чергу не відноситься до форм фінансового контролю.

Підставою для призначення ревізії, що проводиться за ініціативою господарських або спеціальних контрольних органів, є план ревізійної роботи (планова ревізія) або повідомлення про різні порушення в підвідомчих організаціях (непланова або раптова ревізія).

Підставою для проведення ревізії, що проводиться за вимогу слідчого або суду, являються відомості, отримані при розслідуванні або судовому розгляді, про такі обставини, які можливо виявити тільки за допомогою спеціальних знань ревізора. Підставою для призначення судово-бухгалтерської експертизи служать такі обставини справи, для правильної оцінки яких слідчому або суду потрібен висновок експерта-бухгалтера.

Підставою для проведення ревізії, що призначається за ініціативою господарських і контрольних органів, є наказ керівника вищестоящої або контрольної організації. У тих випадках, коли ревізія проводиться за ініціативою слідчого або суду, також видається відповідний наказ, проте основою для його видання є вимога (постанова, визначення) слідчого або суду.

Підставою для проведення судово-бухгалтерської експертизи є тільки постанова слідчого або суду.

Обсяг ревізії, що проводиться за ініціативою контрольних органів, визначається на розсуд керівника установи, що призначила ревізію.

Обсяг ревізії, що призначається за вимогу суду або органів слідства, залежить від їх завдання.

Обсяг судово-бухгалтерської експертизи в усіх випадках обмежений питаннями слідчого або суду.

Об'єктами дослідження звичайної документальної ревізії є бухгалтерські документи, реєстри, матеріали інвентаризацій і періодичної звітності, а також документи і записи оперативного обліку, які знаходяться в організації, що перевіряється.

При ревізії, що проводиться за вимогу суду або органів слідства, разом з цими документами ревізор може використати і матеріали справи (документацію, вилучену і долучену до кримінальної або цивільної справи). Він може аналізувати також специфічні об'єкти — документи неофіційного обліку, записи "особистої бухгалтерії", чорнові записи матеріально відповідальних осіб. Використання при такій ревізії частини матеріалів справи наближає її до судово-бухгалтерської експертизи. Експерт-бухгалтер може досліджувати тільки матеріали справи і не має права самостійно звертатися до документів, що знаходяться в тій або іншій організації. При цьому деякі матеріали справи (акти ревізій, в певній частині висновку інших експертів, свідчення свідків і обвинувачених), будучи об'єктами дослідження експерта-бухгалтера, не можуть бути об'єктами документальної ревізії [3].

Приведені відмінності необхідно враховувати в практичній діяльності суду і правоохоронних органів при вирішенні питання про найбільш доцільну для даного випадку форму використання спеціальних обліково-економічних знань. За цими ж ознаками визначають, які питання обліково-економічного характеру можуть бути вирішені за допомогою документальної ревізії, а які — за допомогою судово-бухгалтерської експертизи.

Аналізуючи науково-методичні та навчальні матеріали, переконаємося в тому, що наука дає багато визначень поняття "аудиту", саме найбільш поширеним є трактування, що "Аудит — це процес, під час якого компетентна, незалежна особа збирає й оцінює свідчення про кількісну інформацію, яка стосується конкретного економічного суб'єкта, з метою встановлення і відображення у звіті ступеня відповідальності цієї кількісної інформації встановленим критеріям.

Поняття "аудит" набагато ширше, ніж ревізія або інші форми контролю, адже охоплює включає не тільки перевірку достовірності фінансових показників, й розробку припущень щодо поліпшення господарської діяльності підприємств з метою раціоналізації витрат і оптимізації податків.

Основні завдання аудиту — збирання та обробка достовірної інформації про господарсько-фінансову діяльність суб'єкта господарювання і формування на цій основі аудиторських висновків

Крім того, аудит має адекватно відображати всі аспекти діяльності суб'єкта, що перевіряється. Для того, щоб скласти достовірний аудиторський висновок, аудитор повинен отримати безумовну гарантію того, що інформація, яка міститься у бухгалтерській документації та первинних документах, достатня та достовірна. Необхідність проведення аудиту зумовлюється потребою користувачів у інформації про реальний фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Завдання аудиту полягає:

- в оцінці рівня бухгалтерського обліку та кваліфікації облікових кадрів; - у визначенні якості обробки інформації (особливо первинної документації);

- у встановленні правильності і законності здійснення бухгалтерських записів;

- у наданні допомоги підприємствам шляхом рекомендацій щодо усунення недоліків, особливо тих порушень, які безпосередньо вплинули на фінансові результати, позначилися на достовірності показників звітності;

- у необхідності оцінки не тільки минулих фактів і існуючих на цей час положень, а і в орієнтуванні керівництва організації, що перевіряється, на ті майбутні події, здатні вплинути на господарську діяльність і кінцевий результат;

- у наданні допомоги підприємствам в захисті їхніх інтересів у податкових органах і господарських судах.

Аудит бухгалтерської (фінансової) звітності та аудиторська діяльність загалом привертають все більшу зацікавленість та увагу в Україні. Це пояснюється тим, що виникнення та становлення аудиту зумовлене життєвою, економічною необхідністю незалежного, об'єктивного контролю діяльності підприємства недержавних форм власності та підтвердження достовірності наданої ними звітності для користувачів.

Поняття «аудит» і «судово-бухгалтерська експертиза» в практичній діяльності часто змішують. Це ускладнює отримання необхідних даних по конкретній кримінальній справі.

При цьому обидві процедури використовують схожі методи і прийоми для досягнення своїх цілей.

І аудит, і судово-бухгалтерська експертиза досліджують наявність негативних фактів в операціях суб'єкта господарювання, для того, щоб в подальшому усунути ці недоліки.

Більше того, аудит і судово-бухгалтерська експертиза застосовують у своїй діяльності одні і ті ж першоджерела інформації, такі як нормативні акти, законодавство, бухгалтерську звітність компанії, таку як бухгалтерський баланс, звіт про прибутки і збитки, звіт про рух грошових коштів, тощо.

Проте, незважаючи на численну схожість, ці процедури мають немало відмінностей.

Головною відмінністю аудиту від судово-бухгалтерської експертизи є причини проведення процедур.

Аудит проводиться добровільно і рішення про проведення аудиту, внутрішнього або зовнішнього, приймає керівник підприємства.

У проведенні аудиту можуть бути також зацікавлені акціонери підприємства, які мають бажання перевірити правильність даних про прибуток компанії і розмір виплачуваних дивідендів.

Також підприємець, що приймає рішення про проведення аудиту, бажає перевірити правильність розрахунку податків, щоб уникнути проблем з податковою інспекцією. За проведення аудиту суб'єкт господарювання сам сплачує кошти.

Рішення ж про проведення судово-бухгалтерської експертизи приймає судова інстанція, в якій вирішуються питання про фінансові махінації, економічні злочини або спричинення фірмою матеріального збитку іншим особам.

Судово-бухгалтерська експертиза досліджує конкретні недоліки ведення бухгалтерського обліку, виявлені ревізією.

Також відмінністю між аудитом і судово-бухгалтерською експертизою є те, що питання аудиту ставить сам підприємець, а питання експертизи — слідчий або суд.

Загальним же в аудиті і судово-бухгалтерській експертизі є те, що обидві ці процедури проводяться не в які-небудь певні терміни,

а лише по мірі виникнення необхідності.

Між аудитом і судово-бухгалтерською експертизою існують відмінності як по процесуальному значенні, так і по функціях, які виконують аудитор та експерт-бухгалтер. Змішення понять про аудит і судово-бухгалтерську експертизу т за собою неправильне використання аудиторів як експертів.

Таким чином, на відміну від аудиту, судово-бухгалтерська експертиза не є добровільною процедурою, а проводиться в незалежності від бажання підприємця або власників фірми.

Висновки. Аудит, ревізія і судово-бухгалтерська експертиза сприяють зміцненню законності, досліджують поточну та минулу фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання, виявляють в ній негативні чинники, сприяють виробленню заходів для відшкодування матеріального збитку, рекомендують конкретні заходи по вдосконаленню бухгалтерського обліку, системи внутрішнього контролю і попередженню виникнення негативних явищ і конфліктних ситуацій в досліджуваних суб'єктах господарювання. Основною відмінністю, яка відрізняє судово-бухгалтерську експертизу від аудиту та ревізії є те, що питання про призначення експертизи вирішує слідчий або суд. Про проведення аудиту визначає власник суб'єкта господарювання, питання призначення ревізії визначає Державна фінансова інспекція.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Глібо В. М., Бушан О. П. Судова бухгалтерія : підручник. – 2-ге вид., переробл. І допов./В.М. Глібо, О.П. Бушан. – Х.: Право, 2011. – 192 с.
2. Камлик, М. І. Судова бухгалтерія : підручник / М. І. Камлик ; Нац. академія внутрішніх справ України. - К. : Атіка, 2007. - 552 с.
3. Поникаров В. Д. Судебно-бухгалтерская экспертиза : учебное пособие / В. Д. Поникаров. - Х. : АРСИС. ЛТД, 2002. - 240 с.

УДК

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА У СФЕРІ ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ІНОЗЕМНИМИ ДЕРЖАВАМИ

Шемаєв В.М., д.е.н., професор, завідувач сектору військово-технічного співробітництва Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України

Шемаєв В.М. Державна підтримка у сфері військово-технічного співробітництва України з іноземними державами

У статті розглядається проблема посилення військово-технічного співробітництва України з іншими державами та корегування інструментарію реалізації відповідної політики, в тому числі, на інституційному та законодавчому рівнях. Визначено зміст поняття державної підтримки військово-технічного співробітництва як законодавчо визнаної, цілеспрямованої та системної діяльності державних органів влади щодо формування політичними та економічними засобами сприятливих умов для реалізації військово-технічного співробітництва як в середині країни, так і на міжнародній арені. Обґрунтовано завдання щодо організаційного, інформаційного та економічного супроводження військово-технічного співробітництва з боку держави. На зовнішньополітичному рівні основними завданнями державної підтримки ВТС визначено:

забезпечення умов реалізації політики державної підтримки для суб'єктів ВТС України на міжнародному ринку озброєнь та військової техніки; просування продукції підприємств ОПК України на міжнародному ринку озброєнь та військової техніки; формування на міжнародній арені позитивного іміджу України як надійного партнера в сфері ВТС; надання державних гарантій при використанні офсетних схем. На внутрішньополітичному рівні основними завданнями державної підтримки ВТС є: забезпечення нормативно-правової бази функціонування суб'єктів ВТС; формування сприятливих умов для розвитку вітчизняного ОПК; сприяння у формуванні оптимального державного оборонного замовлення; формування в країні позитивного іміджу ОПК як джерела бюджетних та валютних надходжень, розвитку високих технологій тощо.

Ключові слова: військово-технічне співробітництво, державна підтримка військово-технічного співробітництва, суб'єкти ВТС, державний протекціонізм.

Шемаєв В.М. Государственная поддержка в сфере военно-технического сотрудничества Украины с иностранными государствами

В статье рассматривается проблема усиления военно-технического сотрудничества Украины с другими государствами и корректировки инструментария реализации соответствующей политики, в том числе, на институциональном и законодательном уровнях. Определено содержание понятия государственной поддержки военно-технического сотрудничества как законодательно признанной, целенаправленной и системной деятельности государственных органов власти по формированию политическими и экономическими средствами благоприятных условий для реализации военно-технического сотрудничества как внутри страны, так и на международной арене. Обоснованы задачи по организационному, информационному и экономическому сопровождению военно-технического сотрудничества со стороны государства. На внешнеполитическом уровне основными задачами государственной поддержки ВТС определено: обеспечение условий реализации политики государственной поддержки для субъектов ВТС Украины на международном рынке вооружений и военной техники; продвижение продукции предприятий ОПК Украины на международном рынке вооружений и военной техники; формирование на международной арене положительного имиджа Украины как надежного партнера в сфере ВТС; предоставление государственных гарантий при использовании офсетных схем. На внутриполитическом уровне основными задачами государственной поддержки ВТС являются: обеспечение нормативно-правовой базы функционирования субъектов ВТС; формирование благоприятных условий для развития отечественного ОПК; содействие в формировании оптимального государственного оборонного заказа; формирование в стране положительного имиджа ОПК.

Ключевые слова: военно-техническое сотрудничество, государственная поддержка военно-технического сотрудничества, субъекты ВТС, государственный протекционизм.

Shemaev V. State support in the field of military-technical cooperation between Ukraine and foreign countries

The problem of strengthening military-technical cooperation between Ukraine and other countries and adjusting tools appropriate policies, including at the institutional and legislative levels. The content of the concept of state support for military-technical cooperation as legally recognized, focused and systematic activities of public authorities on the formation of political and economic means of favorable conditions for the realization of military-technical cooperation, both domestically and internationally. Reasonable objectives for organizational, informational, and economic support of military-technical cooperation with the state. On the foreign policy level, the main tasks of the state support of the MTC defined: ensuring conditions for implementation of the policy of state support for MTC of Ukraine in the international market of arms and military equipment; promotion of production of defense enterprises of Ukraine in the international market of arms and military equipment; formation in the international arena positive image of Ukraine as a reliable partner in the field of military-technical cooperation; state guarantees when using offset schemes. On the domestic level, the main tasks of the state support of the MTC are: to ensure regulatory and legal framework of MTC; creating an enabling environment for the development of the domestic defense industry; assist in the formation of an optimal state defense order; the formation of a positive image of the country's defense industry.